

Гетта Василь Григорович

кандидат педагогічних наук, професор кафедри

технологічної освіти та інформатики

Чернігівський національний університет

«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка

РОЛЬ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ В СТУДЕНТІВ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

На сучасному етапі розвитку суспільства стратегією освіти є підготовка фахівців, здатних виконувати не тільки суто свої обов'язки, а й грамотно, творчо реалізувати проблеми, бачити перспективу і діяти в її руслі. «Освіта ХХІ століття – це освіта для людини. Її стрижень – розвивальна, культурологічна домінанта, виховання відповідальної особистості, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни» – говориться в документах про освіту.

На традиційних, старих засадах педагогіки виконати такі завдання не тільки важко, а мабуть не можливо. Тому останнім часом вченими педагогами і психологами, вчителями системи шкільної і професійної освіти ведуться інтенсивні пошуки засобів модернізації освіти її реформування.

На думку багатьох фахівців в основу реформування освіти треба покласти застосування інноваційних та інформаційних комп'ютерних педагогічних технологій. Треба осучаснити програмоване, проектне, проблемне навчання, активніше застосовувати дистанційне навчання, на всіх рівнях навчання впроваджувати інтерактивний підхід до засвоєння знань і умінь. Важливою проблемою нашої освіти є її демократизація.

Можна сказати, що дидактичні питання оновлення освіти в значній мірі розроблені. Існує проблема в їх запровадженні в навчальний процес.

На нашу думку найбільшим недоліком в цьому плані є відсутність чіткого планування формування і розвитку особистості, особистісного-орієнтованого навчання. В переважній більшості педагоги різних рангів підпорядковують свою діяльність «педагогічній моделі». Да, значна користь від, наприклад, інтерактивного навчання. Але ж далеко не завжди його доцільно використовувати. Яка взаємодія може бути між учнем і вчителем, викладачем і студентом при з'ясуванні нового, складного матеріалу? Математик доводить теорему, фізик з'ясовує поділ ядер урану, теплотехнік розповідає про механізм конвективного теплообміну і т. ін. Яка може бути співбесіда між людиною, яка проблему знає і не знає? Марна трата часу і не більше.

Інша справа коли та чи інша тема обговорюється на семінарському чи практичному занятті. Співбесідникам відома проблема, залишається обговорити її окремі нюанси, уточнити чи правильно засвоєний навчальний матеріал, «приєднати» отримані знання до наявної системи, що для навчання є дуже важливим. З історії відомо, що Наполеон мав неординарну пам'ять, міг точно відтворити події чи висловлювання багаторічної давності. Коли його запитали – Як це вдається? Він відповів – я беру там де поклав.

Подібна ситуація з проблемним та й проектним навчанням. Не так давно «мода» була на проблемне навчання. Ще раніше всі говорили про важливість програмованого навчання.

Хоча треба перш за все говорити про ту чи іншу якість особистості, її компетентність. І ось тут треба думати за допомогою якої педагогічної технології її формувати і розвивати. При такому підході до навчання і виховання ми прийдемо до системного використання засобів, методів чи технологій. На даному занятті ми можемо з успіхом використовувати інтерактивність, а на наступному може виникнути необхідність у використанні проблемності і т. ін. Ось тут і виникає проблема – треба щоб учитель чи викладач не тільки глибоко розумівся на сучасних методах і технологіях навчання, а й знав, інтуїтивно відчував, який з них варто використовувати для формування тієї чи іншої, ключової чи предметної компетентності.

Взагалі то, на нашу думку, термін «педагогічна технологія» не вдалий. Він спонукає викладачів, особливо «технарів», до навчання за якоюсь прийнятою раціональною технологією, так як виготовляється якась деталь на виробництві, за технологічною карткою, в якій чітко визначена послідовність дій.

В педагогіці достатньо термінів, які визначають способи дій – засіб, метод, тип навчання тощо. Хоча справа не в цьому.

Педагогікою і практикою доведена незаперечна користь застосування проектного навчання. То давайте застосуємо його до учня чи студента. Спроекуємо його особистість. Тоді стане зрозуміло коли і яку педагогічну технологію треба застосувати для досягнення мети. При цьому ми зіштовхнемся з проблемою нерозривності навчання і виховання особистості. На кінець зрозуміємо, що найкращий вихователь це навчання, оскільки навчання це важка праця, в процесі якої формуються ключові, освітні компетентності – вміння навчатись, спілкуватись, висловлювати думку тощо. В процесі навчання безумовно формуються і предметні, галузеві компетентності.

Якось при зустрічі з академіком Д. Тхоржевським студенти його запитали: «Що таке вища освіта?». На наш погляд від дуже влучно відповів: «Освіта це те, що залишиться, якщо від всього отриманого в університеті відняти отримані знання і уміння». На сьогодні цей залишок це називають ключові компетентності.

Рано чи пізно ми зіштовхнемося з необхідністю застосування дистанційного навчання. Це технологія майбутнього. Розвиток штучного інтелекту, комп'ютерної техніки, виникнення потреби навчатись все життя «примусять» його запровадити. Ось тут-то й виникне потреба в умінні навчатись, спілкуватись, організовувати свою навчальну діяльність. Органічним стане інтерактивне навчання. Не треба буде як кажуть його «притягувати за уши», як це часто робиться при традиційному навчанні.

Отже при організації особисто-орієнтованого навчання, як-то кажуть, знайдеться місце для всіх засобів, методів і технологій навчання. Це місце буде доречне і корисне.